

BS/128/2009

OPINIE POLAKÓW

O TARCZY ANTYRAKIETOWEJ

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Od niemal czterech lat badamy stosunek Polaków do ulokowania elementów amerykańskiej tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju. Z kolejnych pomiarów wynikało, że był on przeważnie negatywny, chociaż rok temu – kiedy podpisano polsko-amerykańską umowę w sprawie tarczy – opinie nieco się poprawiły, po czym w marcowym sondażu wróciły do stanu sprzed zawarcia porozumienia, czyli uległy pogorszeniu. Na początku września¹ zapytaliśmy Polaków – prawdopodobnie po raz ostatni – o stosunek do budowy tarczy. W momencie opracowywania tego komunikatu pewna jest już decyzja, o której na etapie realizacji wrześniowego sondażu mówiło się nieoficjalnie. Prezydent Barack Obama zapowiedział wycofanie się Stanów Zjednoczonych z planu ulokowania wyrzutni w Polsce i radaru w Czechach, a więc z dotychczasowej strategii bezpieczeństwa. Poniższy komunikat należy więc czytać mając na uwadze tę zmianę.

W pierwszej dekadzie września Polacy nadal w większości byli przeciwnikami budowy instalacji na terytorium naszego kraju, niemniej w stosunku do poprzedniego, marcowego sondażu, oponowali w mniejszym stopniu. Blisko połowa badanych (48%) nie chciała ulokowania wyrzutni rakiet antybalistycznych w Polsce, a niemal dwie piąte (38%) opowiadało się za jej budową.

Tabela 1

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	XII	VI	II	IV	VI	VII	VIII	XI	II	IV	VIII	IX	XII	III	IX
	2005	2006	2007					2008					2009		
	w procentach														
Zdecydowanie za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy	18	15	9	8	7	9	8	7	10	10	9	15	14	8	12
Raczej za	32	20	19	17	19	19	20	17	23	22	18	26	25	21	26
ZA	50	35	28	25	26	28	28	24	33	32	27	41	39	29	38
Raczej przeciw	17	26	25	24	25	28	26	28	29	25	24	21	25	28	23
Zdecydowanie przeciw ulokowaniu na terenie Polski takiej bazy	15	28	30	33	35	27	30	29	24	29	32	25	22	25	25
PRZECIW	32	54	55	57	60	55	56	57	53	54	56	46	47	53	48
Trudno powiedzieć	18	11	17	18	14	17	16	19	14	14	17	13	14	18	14

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (232) przeprowadzono w dniach 3–9 września 2009 roku na liczącej 1086 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Za ułożeniem wyrzutni w Polsce częściej niż inni opowiadali się najmłodsi badani (52%). Poparcie nieco przeważało również w grupie osób mających od 25 do 34 lat (zob. tabela aneksowa). Poziom aprobaty malał wraz z wiekiem. Ponadto na budowę tarczy w Polsce częściej niż inni zgadzali się mieszkańcy dużych miast (od 101 do 500 tys. ludności), osoby najczęściej zarabiające i zadowolone z własnej sytuacji materialnej, jak również przedstawiciele takich grup społeczno-zawodowych, jak kadra kierownicza, specjaliści z wyższym wykształceniem, technicy, średni personel, prywatni przedsiębiorcy, a wśród biernych zawodowo – bezrobotni. Natomiast bardzo krytyczne wobec planu budowy tarczy były szczególnie takie grupy społeczno-zawodowe jak rolnicy i renciści.

Aprobata tego przedsięwzięcia przeważała wśród ankietowanych deklarujących duże zainteresowanie bieżącymi wydarzeniami politycznymi. Im niższy poziom tego zainteresowania, tym większa przewaga głosów sprzeciwu nad popierającymi budowę tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju.

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	55	38	7
Średnie	42	48	10
Małe	38	48	14
Brak zainteresowania	18	54	28

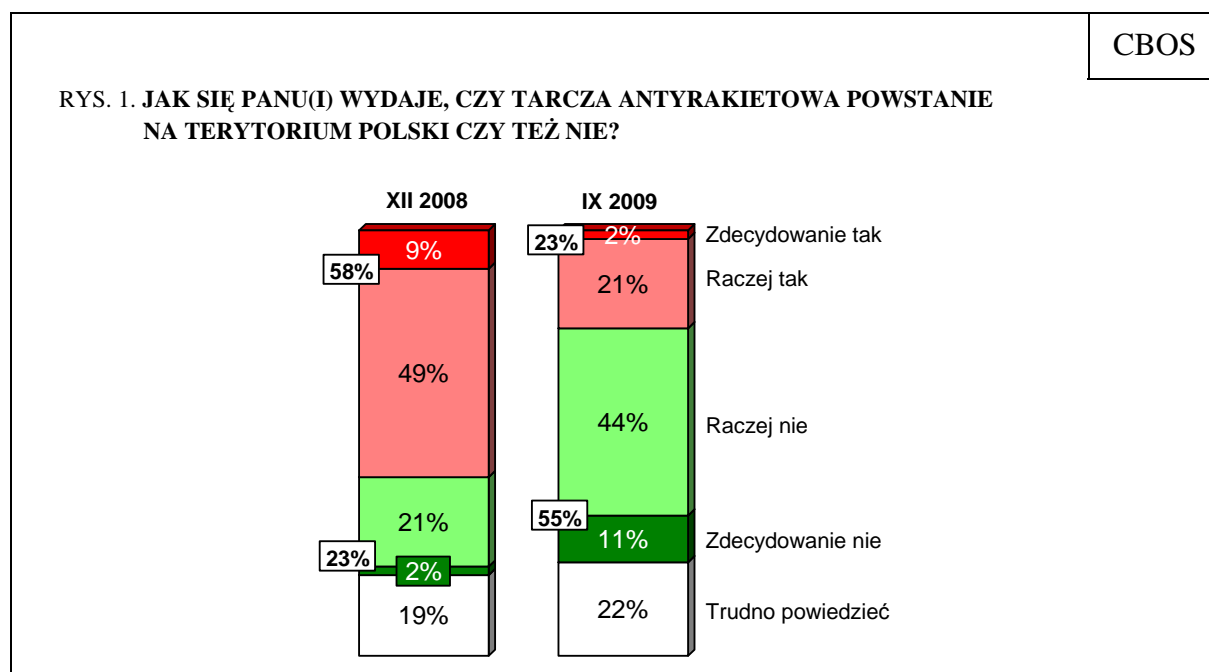
Za budową wyrzutni w Polsce częściej opowiadały się osoby o orientacji prawicowej – przeważała wśród nich aprobata tego przedsięwzięcia, natomiast wśród badanych o poglądach lewicowych i centrowych dominował sprzeciw. A co na temat tarczy myśleli potencjalni wyborcy największych ugrupowań politycznych? Wśród tych, którzy w najbliższych wyborach zagłosowaliby na PO lub PiS, większość popierała tę inicjatywę. Odmienne stanowisko zajmowali natomiast zwolennicy SLD i PSL, wśród których było dwukrotnie więcej przeciwników niż zwolenników budowy wyrzutni rakiet antybalistycznych na terytorium Polski.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty*	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	52	42	6
PiS	56	34	10
SLD**	30	60	10
PSL**	28	56	16
Niezamierzający głosować	31	52	17

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie

Wraz z końcem kadencji George'a W. Busha i wyborem nowego prezydenta zaczęły się pojawiać wątpliwości, czy tarcza w planowanej postaci w ogóle powstanie. Jednak kiedy w grudniu zeszłego roku zapytaliśmy Polaków o ich przewidywania, większość uważała, że Amerykanie nie zmienią swoich planów w sprawie instalacji antyrakietowej na terytorium naszego kraju. Na początku września te prognozy się odwróciły, chociaż – co po raz kolejny trzeba podkreślić – nie było jeszcze wówczas oficjalnej decyzji USA w tej sprawie. Ponad połowa badanych (55%) przewidywała, że tarczy w Polsce nie będzie, a niespełna co czwarty (23%) spodziewał się jej powstania.

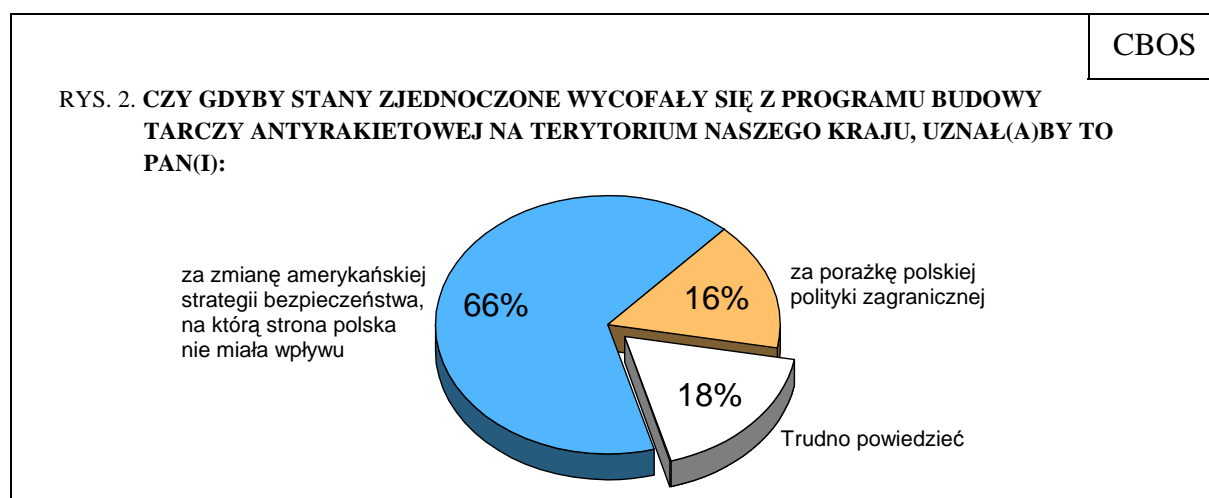

Stosunek do budowy tego systemu obronnego w Polsce przekłada się na prognozy co do jego powstania. Zwolennicy tarczy ponad dwukrotnie częściej niż jej przeciwnicy przewidywali, że na terytorium Polski powstanie instalacja antyrakietowa, jednak również wśród nich przeważał sceptycyzm.

Tabela 4

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Jak się Panu(i) wydaje, czy tarcza antyrakietowa powstanie na terytorium Polski czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za	37	49	14
Przeciw	16	68	16
Trudno powiedzieć	11	25	64

Chcieliśmy się również dowiedzieć, kogo społeczeństwo obciążyłoby odpowiedzialnością za wycofanie się USA z planów budowy tarczy w Polsce. Okazuje się, że tylko co szósty badany (16%) uznałby odstąpienie od budowy tarczy na terytorium naszego kraju za porażkę polskiej polityki zagranicznej, natomiast większość – dwie trzecie respondentów (66%) – postrzegałaby to jako niezależną od Polski decyzję Stanów Zjednoczonych.

Rozkład opinii na ten temat jest podobny w większości wyodrębnionych przez nas grup społeczno-demograficznych. Nie różnicują go również poglądy polityczne badanych.

Preferencje partyjne tylko w znikomym stopniu wpływają na opinie w tej sprawie. Niewiele rzadziej sprawstwo polskiej polityce przypisywaliby w tej kwestii zwolennicy rządzących ugrupowań koalicyjnych, niemniej zarówno potencjalni wyborcy PiS, jak i SLD również w znacznej większości upatrywaliby zmiany decyzji w polityce Stanów Zjednoczonych, a nie nieudolności polskiej polityki.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty*	Czy, gdyby Stany Zjednoczone wycofały się z programu budowy tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, uznał(a)by to Pan(i)		
	za porażkę polskiej polityki zagranicznej	za zmianę amerykańskiej strategii bezpieczeństwa, na którą strona polska nie miała wpływu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	15	80	5
PiS	21	69	10
SLD**	19	78	3
PSL**	14	66	20
Niezamierzający głosować	18	61	21

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie

Na opinie w tej kwestii nie ma wpływu stosunek do obecnego rządu – deklaracje jego zwolenników i przeciwników są bardzo zbliżone.

Tabela 6

Stosunek do rządu	Czy gdyby Stany Zjednoczone wycofały się z programu budowy tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, uznał(a)by to Pan(i)		
	za porażkę polskiej polityki zagranicznej	za zmianę amerykańskiej strategii bezpieczeństwa, na którą strona polska nie miała wpływu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	17	70	13
Przeciwnicy	19	67	14
Obojętni	12	62	26
Trudno powiedzieć	18	48	34

Czynnikiem, który różnicuje w pewnym stopniu opinie na ten temat, jest stosunek do ulokowania instalacji antyrakietowej w Polsce. Zwolennicy tarczy częściej niż jej przeciwnicy uznaliby wycofanie się Stanów Zjednoczonych z programu budowy tego obiektu za porażkę negocjacyjną Polski.

Tabela 7

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Czy gdyby Stany Zjednoczone wycofały się z programu budowy tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, uznał(a)by to Pan(i)		
	za porażkę polskiej polityki zagranicznej	za zmianę amerykańskiej strategii bezpieczeństwa, na którą strona polska nie miała wpływu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za	29	64	7
Przeciw	8	76	16
Trudno powiedzieć	8	39	53

Pomysł ulokowania amerykańskiej tarczy antyrakietowej w naszym kraju nie cieszył się poparciem społecznym. Opinia publiczna zaczęła odnosić się do niego nieco bardziej przychylnie wówczas, kiedy podpisano w tej sprawie porozumienie z USA i zaczęto ten fakt przedstawiać jako znaczące osiągnięcie polskiej polityki zagranicznej. Jednak na początku września większość Polaków przewidywała, że na terytorium naszego kraju tarcza nie powstanie, i okazało się, że mieli rację. Niewielu badanych uznaje to za wynik nieudolności polskiej polityki, przeważa zaś opinia, że strona polska nie miała wpływu na decyzję Amerykanów. Warto podkreślić, że ocena ta nie zależy ani od sympatii politycznych respondentów ani ich stosunku do rządu.

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1

		Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?			Liczba osób
		Za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy	Przeciw ulokowaniu na terenie Polski takiej bazy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		38	48	14	1068
Płeć	Mężczyźni	49	42	9	507
	Kobiety	27	53	20	562
Wiek	18-24 lata	52	42	6	156
	25-34	45	42	13	194
	35-44	41	47	12	148
	45-54	34	56	10	193
	55-64	30	49	22	184
	65 lat i więcej	27	51	22	194
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	53	16	393
	Miasto do 20 tys.	36	44	19	145
	20-100 tys.	40	48	12	214
	101-500 tys.	48	40	12	171
	501 tys. i więcej mieszk.	43	45	12	145
Wykształcenie	Podstawowe	31	47	21	279
	Zasadnicze zawodowe	37	51	12	272
	Średnie	40	46	14	366
	Wyższe	45	47	8	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	42	8	88
	Średni personel, technicy	55	38	7	41
	Pracownicy adm.-biurowi	30	54	16	67
	Pracownicy usług	37	53	10	62
	Robotnicy wykwalifikowani	41	50	9	140
	Robotnicy niewykwalifik.	37	39	24	51
	Rolnicy	29	61	10	52
	Pracujący na własny rach.	48	39	13	41
Bierni zawodowo	Renciści	26	58	16	79
	Emeryci	30	48	22	242
	Uczniowie i studenci	44	48	8	90
	Bezrobotni	45	39	16	65
	Gospodynie domowe i inni	38	47	15	52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	50	11	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	45	13	99
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	45	10	231
	prywatnym gosp. rolnym	30	61	10	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	51	13	234
	501-750	32	54	14	150
	751-1000	38	46	16	215
	1001-1500	38	50	12	132
	Powyżej 1500 zł	53	41	5	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	49	18	178
	Średnie	34	51	16	522
	Dobre	46	43	11	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	43	18	54
	Raz w tygodniu	32	50	17	543
	1-2 razy w miesiącu	45	48	8	177
	Kilka razy w roku	43	45	12	185
	W ogóle nie uczestniczy	43	42	15	110
Poglądy polityczne	Lewica	40	52	9	154
	Centrum	38	52	10	361
	Prawica	49	42	9	320
	Trudno powiedzieć	21	48	32	234